

OECD-rapport anbefaler:

Bensin må bli fire ganger dyrere!

En fersk rapport utført for OECD konkluderer med at bensinprisene i vesten må firedobles i løpet av de neste 20 årene, for å oppnå det rapporten kaller en bærekraftig byutvikling. Det minst lure man kan gjøre er å bygge flere veier.

Konklusjonene i OECD-rapporten er alt annet enn bestillingsverk fra Kjell Opseths kolleger: Flere, nye veier fjerner ikke køene, men får i stedet flere til å kjøre bil. De internasjonale ekspertene som står bak rapporten, anbefaler at skinnegående transport blir prioritert foran utbygging av nye veier. Forskerne vil også ha strengere utslippskrav, mer bruk av bompenger og fortetting av byene.

• side 3 Kjell Opseth møter motbør i ny rapport. (Foto: Oddstad/ScanFoto.)

INNHOOLD

Norge har lav bensinavgift side • 3

Vil ikke ha norske atompenger side • 5

Miljøet tapte i EU-kampen side • 6

Verden sulter -- dermed pasta! • 8

Ønsker grønne grønnsaker • 12

Russland kan legge ned atomkraften

Russland kan spare fire ganger så mye energi som det landets atomkraftverk produserer, viser ny rapport.

Norge kan bidra til nedleggelsen, mener den russiske miljøbevegelsen.

Nærmere 400 TWh -- opptil 45 prosent av forbruket -- kan Russland spare ved å bruke energien mer effektivt.

Klarer landet å spare bare en fjerdedel av dette, kan landet legge ned alle sine atomkraftverk. Tallene kommer fram i en rapport fra det internasjonale energibyrået, IEA.

• side 4

Gjennombrudd for genregulering

128 land er blitt enige om at det må lages felles kjørerregler for forskning og handel med genmodifiserte organismer.

Vedtaket ble fattet under den internasjonale konferansen om biologisk mangfold.

• side 7

Natur&miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund

Ansv. redaktør (konst.): Ole P. Pedersen

Redaksjon: Jens P. Toldnæs, Audun Garberg.

Postboks 2113 Grünerløkka

0505 Oslo

Bankgiro: 1720.05.00717

Postgiro: 0803 50 94602

Elektronisk post:

red.naturvern@oslonett.no

Telefon: 22 71 55 20

Telefax: 22 71 56 40

Direkte: 22 04 4 + 641 (Toldnæs),

642 (Pedersen), 644 (Garberg).

Neste utgave: 15.12.1995.

Annonser tlf: 22 71 92 20

Annonser fax: 22 71 92 38

Abonnement:

kr. 180,-/år (privatpersoner)

kr. 500,-/år (bedrifter).

Produksjon: Gan Grafisk. Trykket

på Cyclus, 100% resirkulert papir.

Blader merket er opplagskontrollert og godkjent av

norsk fagpresse

Non – no – nein

Vi har passert 365 dager etter EU-slaget, og hvordan står det til med pasienten? Svært så bra, og Stoltenbergs oljepolitikk kan bli et godt kort for nei-siden når neste slag utkjemper.

Norge har ikke gått under som følge av vårt nei til EU. Ingen oppegående mennesker med evne til selvstendig, analytisk tankegang bør være det minste overrasket over det. Bedriften vår går så det suser, og Jens Stoltenberg sørger for at vi får stadig flere penger mellom hendene.

Egen lykke og materiell velstand er antakelig en av de mest sentrale årsakene til at vi står så hardt på vår selvråderett og tro på demokratiet. Det fungerer faktisk sånn noenlunde i Norge, og hvorfor skal vi da gå inn i en union som har som mål å fjerne alle handelsbarrierer?

Europabevegelsen prøver fortvilet å forklare hvorfor. Stifteren av Natur&Miljø Bulletin, Gunnar Bolstad, er nå informasjonssjef i ja-organisasjonen, og utvilsomt en mann med et ekte miljøengasjement. Hans problem er å kombinere en troverdig miljøpolitikk med de store ja-massers viktigste sak: økonomisk politikk og fire friheter.

Samtidig har han Jens Stoltenberg å bryne seg på. Norges nærings- og energiminister er utskjelt av miljøbevegelsen og deler av nei-siden, men antakelig kan han vise seg å bli et godt kort på hånden for de som også i neste omgang vil kjempe mot norsk medlemskap av EU.

Soltenberg (og selvfølgelig Gro) fører en oljepolitikk som er egnet til å bedøve de fleste i Norge: vi blir hele tiden rikere, men rikdommen er stadig mindre bærekraftig – basert på en oljeformue som reduseres dag for dag.

Nå har imidlertid menneskets evne til å tenke langsiktig lenge vært trukket i tvil når det kommer til praktisk politikk. Vi er som oftest oss selv nærmest – enten vi er med i EU eller ei. Derfor er en økonomisk god utvikling, slik alt tyder på at vi kommer til å ha de neste årene, med på å øke tryggheten hos folk. Dette kan bli et meget sentralt utgangspunkt for debatten: vi klarer oss økonomisk svært så bra utenfor.

For de av oss som for ett år siden mente ja eller nei spilte liten praktisk rolle (Norge er blant annet allerede verdensmestre i å følge opp alle EØS-direktiver), er det i det minste hyggelig å konstatere at vi fikk rett. Så får vi heller gråte over prisen vi måtte betale: Fri flyt av Jens Stoltenberg.

Gjestekommentar

Rovdyr – konflikter og forpliktelser

Stein Lier-Hansen

Direktør, Direktoratet for naturforvaltning

Noken «rovdyrsesong» er over. Konflikten mellom å bevare rovdirene og samtidig begrense skadene de påfører bufe og tamrein har igjen vært godt mediestoff og et hett valgtema.

Bjørnen var spesielt i fokus. En art hvor vi har mellom 20 og 40 dyr på norsk jord, fra felles bestander med Sverige og Finland/Russland.

De fleste vil ha inntrykk av at våre store rovdyr gikk amok i norske sauebestander og drep- te for fote. Slik er det ikke. Bjørnen har sannsynligvis ikke gjort større skade i år enn tidligere, heller ikke ulven. Økt skade kan påregnes først og fremst fra gaupe og jerv, men heller ikke for disse er det en dramatisk økning – korrigert for det faktum at registreringen av husdyr drept av gaupe blir stadig mer effektiv.

Av 2,4 millioner sau på utmarksbeite forsvinner årlig omlag 100 000, hvorav rovdirene tar maksimalt 15 000 – altså 15 prosent av tapet. Rovdyr er forøvrig eneste tapsårsak som systematisk erstattes.

Norsk miljøvernpolitikk bygger på prinsippet om det sektorovergripende miljøansvaret. Hver sektor skal ivareta hensynet til miljøet i sin adferd, og dermed innordne seg nasjonale miljømål. For de fleste står det klart av rovdirene faktisk er en naturlig del av norsk fauna og det biologiske mangfoldet som Norge har forpliktet seg til å sikre.

Norsk rovdyrpolitikk bygger på den samme forståelse. Målet er å sikre/utvikle levedyktige bestander av bjørn, jerv og gaupe i Norge og ulv i Skandinavia. Samtidig går politiken ut på mest mulig å begrense skadene rovdirene påfører bufe og tamrein. «Mest mulig» kan kun forstås innenfor rammen av hva som er mulig uten

å undergrave muligheten til å sikre rovdireartene. For å håndtere denne tosidigheten har en etablert kjerneområder. Her skal artene få bli levedyktige med en bestandsrettet forvaltning. Utenfor disse områdene skal hensynet til næringene veie tyngre. De fleste fagbiologer vil si det er lagt opp til en minimumsforvaltning, helt på kanten av hva internasjonale forpliktelser faktisk fordrer.

Allikevel, deler av saueringen definerer forvaltningen og dermed politikken som uutholdelig og som en trussel mot næring og bosetting. En underkjenner at rovdyr i en fri natur er i sitt rette element. De er en genuin del av en intakt natur, og må i forhold til næringene vurderes som en naturkraft på lik linje med snø, is, fjellskrenter, blautmyrer og steinurer. Rovdyr er et natur-element. Det er utvilsomt et nasjonalt mål å sikre også denne delen av mangfoldet. På samme måte som norsk industri de siste ti årene har måttet forholde seg til nasjonale mål om reduserte utslipp, må sau- og tamreinnæringen forholde seg til at store rovdyr har en rettmessig plass i norsk natur.

Dersom vi noen gang skal kunne leve opp til konvensjonene vi har tiljublet i festtaler og ratifisert med høy sigarføring, er det denne resepten vi må følge i flere år framover. Næringen selv må ta ansvar, ikke bare sentralt, men i hver krok av landet der rovdyr har fått definert sin rettmessige plass. Bare med reell aksept av sektoransvaret kan næring og naturforvaltning klare å realisere dualismen i den vedtatte rovdyrpolitikken. Forpliktelsene blir ikke mindre for et av verdens rikeste land som i en global sammenheng bare sliter med luksusproblemer i forhold til dramatiske tiltak for forsakerne afrikanske land er villige til for å sikre sitt mangfold.

OECD: Bensin må bli fire ganger dyrere

En fersk rapport utført for OECD konkluderer med at bensinprisene i vesten må firedobles på 20 år, for å oppnå det rapporten kaller en bærekraftig byutvikling. Det minst lure man kan gjøre er å bygge flere veier.

N&M Bulletin

Jon Bjartnes

Rapporten er laget av en internasjonal ekspertgruppe, og er resultatet av et tre års forskningsarbeid. Ekspertene har blant annet studert trafikksituasjonen i 130 byer i 20 land, melder nyhetsbrevet Acid News.

Oppdragsgiverne er OECDs arbeidsgruppe for byproblemer og den europeiske konferansen for samferdselsministre

(ECMT). Ikke desto mindre er konklusjonene alt annet enn bestillingsverk fra Kjell Opseth:

- Flere, nye veier fjerner ikke køene. Nye veier får flere til å kjøre bil, istedet for å redusere biltettheten på veiene. Resultatet er mer luftforurensning, mer støy – og flere biler som står like stille som før.

Bygg nytt der banen går

Istedet peker rapporten på tre nivåer av tiltak som ekspertgruppen mener at myndighetene må sette i verk. De ligner mistenkelig på gamle krav fra miljøbevegelsen:

- Første nivå er strakstiltak med begrenset effekt: Strengere regler for utslipp, bilavgifter som tar utgangspunkt i bensinforbruk og utslipp, mer bruk av bompenger og spesiell tilrettelegging for kollektivtransport.

Vanskelig for vindmøllene

Dansk vindkraft er i motvind. Til tross for synkende priser er det nesten slutt på oppførelsen av nye vindmøller.

N&M Bulletin

Ole P. Pedersen

Danske møller er gamle og lite effektive. Hvis alle vindmøller i Danmark ble byttet ut med nye nå, ville effekten tredobles, forteller Information. Miljø- og energiminister Svend Auken ønsker 100 MW mer vindkraft i året. Men dagens utbyggings-tempo ligger under det halve av det regjeringen ønsker.

Ifølge Preben Maegaard ved Nordvestjysk folkecenter for vedvarende energi, er det i dag

8500 mennesker som er sysselsatt i vindkraftindustrien i Danmark. Han mener det er dansk byråkrati som nå hindrer stadig mer utbygging av nye kraftstasjoner. Blant annet har Skov- og naturstyrelsen begynt å se nøyer på inngrep i naturen når nye vindmøller settes opp. Miljøutvalget i Viborg amt ønsker til og med å legge ned vindmøllene i kommunen.

Danske rikspolitikere skal behandle en plan om alternativ energi over nyttår.

Grå fare for de røde

Røde ekm i England er under press fra sine slektninger, skriver The Guardian. Grå ekm har omtrent utryddet den røde arten fra engelsk jord.

- Andre nivå er tyngre tiltak med særlig betydning for byplanlegging: Det bør ikke bygges nye veier, utenom ved nyetablering av industri eller boligområder. Også da bør skinnegående transport prioriteres. Byene må fortettes rundt eksisterende systemer for kollektivtransport. Det bør legges til rette for helt bilfrie områder. Arbeidsgivere bør pålegges å ha systemer for å redusere transportmengden til sine ansatte. Standarder for luftkvalitet bør brukes slik at byer som ikke holder mål går glipp av statlige bevilgninger.

Bensinprisen rett til værs

Den forventede veksten i biltrafikken i perioden 1991-2015 i OECD-landene vil ifølge rapporten bli på omlag 50 prosent, hvis det ikke settes i verk tiltak i det hele tatt. De to første til-

taksnivåene rapporten beskriver vil redusere veksten til 30 prosent. For å få problemene til å bli mindre og ikke større, må det kraftigere saker til:

- Tredje taksnivå er på sikt å gange bensinprisen med fire. Rapporten antyder at dette kan gjøres ved å øke prisene med sju prosent mer enn inflasjonen for hvert år.

Ifølge forskerne vil dette tvinge fram tekniske forbedringer som gjør at bilene bruker mindre bensin, og dessuten få folk til å kjøpe små biler istedet for store. Per kilometer vil kjører vil prisen i år 2015 dermed bli to og en halv gang så stor som i dag. Rapporten anslår at en slik prisutvikling vil få oss til å kjøre 15 prosent færre turer, og at turene i snitt vil bli 25 prosent kortere. Det betyr at kjøre lengden reduseres med en tredel, og CO₂-utslippene fra trafikken med 40 prosent fra 1991 til 2015.

Norge har lav bensinavgift

Prisen på bensin er høyere i Norge enn i andre land i Vest-Europa. Men de andre landene har høyere bensinavgift enn Norge, målt i prosent av totalprisen på bensin.

N&M Bulletin

Jon Bjartnes

Forvirret? Vel, forklaringen er ganske enkel: Norge er et dyrt land. Hvis bensinavgiftene forsvant, ville bensinprisen fortsatt vært høyere her enn på kontinentet.

Det er avgiftenes andel av totalprisen som er lavere her enn i andre land i Europa. Når en belgier fyller opp tanken med blyholdig bensin, betaler

han – ifølge IEA-tall fra 1994 – 7,06 kroner pr. liter. Av dette går 73,5 prosent til den belgiske staten. Når en nordmann fyller opp tanken til en pris av 8,56 kroner pr. liter, skal ikke Sigbjørn Johnsen ha mer enn 67 prosent. I de fleste vesteuropeiske land ligger avgiftens andel av totalprisen på noenogsytti prosent, i Frankrike ligger den på over 80.

Pris på bilutslipp

Luftforurensning fra transport i byområder koster det engelske samfunnet £39 milliarder bare i helseskader hvert år, viser en ny rapport utført for samferdselsdepartementet, skriver The Guardian.

Ny rapport fra energibyrået IEA: Russland kan legge ned atomkraften

ST. PETERSBURG/OSLO: Russland kan spare fire ganger så mye energi som det landets atomkraftverk produserer, viser en ny rapport. Norge kan bidra til nedleggelsen, mener russisk miljøbevegelse.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Russland har enorme muligheter til å spare energi. Nærmere fire hundre TWh elektrisitet – opptil 45 prosent av forbruket – kan landet spare på å bruke energien mer effektivt.

Klarer Russland å spare bare en fjerdedel av dette, kan landet legges ned alle sine atomkraftverk. Tallene kommer fram i en rapport fra det internasjonale energibyrået (IEA).

Anbefaler konkurranse

En årsak til de enorme sparemulighetene er at bedriftenes strømgeregning er en fast sum, beregnet etter hvor mye energi de maksimalt kan bruke. Reduserer de forbruket må de likevel betale samme sum som tidligere.

For husholdninger er prinsippet omtrent det samme: De betaler en fast kvadratmeterpris uansett hvor mye eller lite strøm de bruker.

Endringer i priser og skatter, samt åpning for konkurranse og utenlandske investeringer, er blant de viktigste anbefalingene i rapporten fra IEA.

- Overfør teknologi

– Norge kan bidra til dette ved å overføre teknologi, sier Lydia Popova til N&M Bulletin. Hun er kampanjeleder og styremedlem i Socio-Ecological Union, Russlands største miljøbevegelse.

Popova ønsker hjelp fra Norge til forskning på energiøkonomisering og overføring av teknologi. Som eksempel på hva som kan gjøres, nevner hun at et vestlig og et russisk selskap har gått sammen om å etablere en bedrift som selger termostater i Moskva.

– Det finnes gode oppfinnelser, men mange av dem kommer ikke hit. Husk at klima og vær er ganske likt i Norge og Russland, sier Popova.

Ønskene fra russisk miljø-

bevegelse ser ut til å bli hørt i det norske Utenriksdepartementet. Departementet er kjent med rapporten fra IEA, og har i år bevilget drøyt åtte millioner millioner til enøk og utvikling av alternative energikilder på Kola.

25 millioner

Tilsammen er det satt av 25 millioner kroner til slike tiltak på årets budsjett. Rådgiver Harald Sandhåland sier til N&M Bulletin at bevilgningene vil bli liggende på omtrent samme nivå i 1996.

– IEA-rapporten får således ikke direkte virkning for norsk støtte til Kola og Russland. Men den bekrefter at vi står ovenfor et område der potensialet for en mer ressurs- og miljøvennlig politikk er enormt, og dermed også riktigheten av at Norge gjennomfører enøk-tiltak og prosjekter i Nordvest-Russland, sier statssekretær Siri Bjerke i Utenriksdepartementet.

Miljø ikke-tema i russisk valg

ST. PETERSBURG: Atomkraft, skogsdød og oljelekkasjer i Sibir står ikke på dagsorden i inspurten av den russiske valgkampen. Russiske politikere snakker rett og slett ikke om miljø.

N&M Bulletin
Audun Garberg

17. desember går russerne til urnene for å velge nytt parlament. Men miljøbølgen, som forlenget har nådd mange av de andre øst-europeiske landene, har ikke kommet til Russland. Miljø er et ikke-tema for politi-

kerne.

Valgkampen dreier seg først og fremst om sosiale problemer og hvordan økonomien kan bli bedre; Om sosiale program og lønninger og pensjoner som ikke blir utbetalt.

– Miljø- og energispørsmål blir bare diskutert i mindre kretser av miljøvernere og vitenskapsmenn. Partier og bevegelser snakker bare om miljø i

lukkede møter for journalister, sier Lydia Popova. Popova er kampanjeleder og styremedlem i Socio-Ecological Union, Russlands største miljøbevegelse.

– Diskuterer atomkraft? – Nei, det har ikke vært nevnt i valgkampen. Jeg antar at de fleste støtter atomkraften. Partiene tror på atomteknologien, og vil ha atomvåpen til å beskytte landet, sier Popova.

Lavt oljesalg

Mild temperatur i oktober er sannsynligvis årsaken til at salget av fyringsolje gikk kraftig ned. Salget var 22 prosent lavere i oktober i år, enn i oktober året før, melder Statistisk sentralbyrå.

Vil ikke ha norske atompenger

ST. PETERSBURG: Russiske miljøvernere mener at Norge må stanse overføringene til atomkraftverket på Kola. Tilsammen skal Norge gi 70 millioner kroner fram til slutten av neste år.

N&M Bulletin
Audun Garberg

– Tiltakene skal øke sikkerheten, uten å forlenge reaktorenes levetid, sier statssekretær Siri Bjerke i Utenriksdepartementet.

– Minatom, som driver de russiske atomkraftverkene, har nok penger. De kan sette vest-

lige overføringer til side for nye investeringer. Ingen har kontroll over hvor pengene går. Vesten må istedet presse Minatom til å nedlegge atomkraftverkene, sier Vladimir Sliviak.

Sliviak er koordinator for anti-atom-kampanjen i Socio-Ecological Union. Kampanjen består av mellom 20 og 30 grupper i statene som tidligere utgjorde Sovjetunionen.

Mot all støtte

– Er dere mot alle vestlige overføringer til atomkraftverk i Russland?

– Ja, sannsynligvis er det best. Dersom Minatom ønsker å sikre verkene, har de nok penger til å gjøre det selv.

Atomindustrien i verden er sterkt presset, og konkurran-

sen om nye oppdrag er hard. Støtte fra vesten kan gi Minatom fordeler i denne konkurransen, mener Sliviak.

Norge ga i fra 1992 til 1994 drøyt 25 millioner kroner til Kola atomkraftverk. I 1995 og 1996 er det satt av tilsammen 44 millioner til samme formål. Pengene skal brukes til sikkerhetstiltak på atomkraftverket.

- Forlenger ikke levetid

– Bistanden er innrettet slik at tiltakene skal øke sikkerheten uten å forlenge reaktorenes levetid, sier statssekretær Siri Bjerke i Utenriksdepartementet. Hun presiserer at Norges siktemål er å få lagt ned atomkraftverket, men mener det er usannsynlig at russerne kom-

mer til å gjøre dette i nær fremtid.

– Derfor er det fornuftig å gjennomføre tiltak som bedrer sikkerheten. De norske tiltakene reduserer risikoen for at noe alvorlig galt skal skje, og styrker beredskapen dersom et uhell inntreffer, sier Bjerke.

Noen garanti mot at pengene blir brukt til å forlenge verkets levetid har hun ikke, men Bjerke mener det vil være å fraskrive seg ansvaret dersom vi ikke støtter sikkerhetstiltak ved verket.

I vår gikk Natur og Ungdom og Bellona ut mot norsk støtte til Kola atomkraftverk. Organisasjonene mener støtten blir brukt i verkets propaganda, som et argument for at det er sikkert.

Russland støtter atomkraftverk i Slovakia

ST. PETERSBURG: Russiske rubler kan bli brukt til å ferdigstille atomkraftverket Mochovce i Slovakia. Første del av en finansieringsavtale kan allerede være underskrevet. Prosjektet er svært omstridt og flere vestlige investorer har trukket seg ut.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Avtalen Russland og Slovakia har undertegnet er verd 70 millioner dollar. Tilsammen skal Russlands bidrag være på 150 millioner dollar.

Påstandene kommer fra Vladimir Sliviak. Han er leder for anti-atom-kampanjen til miljøorganisasjonen Socio-Ecological Union i Russland.

- Farlig

De to landene skal ha blitt eni-

ge om at Russland skal bidra med 80 millioner dollar til å ferdigstille atomkraftverket i Slovakia og 70 millioner dollar til atombrensel.

I vår sa EBRD, den europeiske investeringsbanken, nei til å delta i prosjektet. Flere andre store selskaper har også trukket seg ut av prosjektet, og Slovakia leter nå etter nye investorer. Ferdigstilling av verket er beregnet å koste 650 millioner dollar.

– Selv med russisk finansiering er det et stort spørsmål hvordan Slovakia skal få tak i resten av pengene. Jeg tror ikke den slovakiske staten selv vil gi så mange penger, og ingen i Vest-Europa vil bidra. Bygger de verket ferdig med 80 millioner dollar fra Russland, er det umulig å bygge alle sikkerhetsforanstaltninger. Da blir det et svært farlig verk, sier Sliviak.

– Vi kan se på Slovakias atom-erfaring: Landet har ett atomkraftverk, og det er et av

verdens farligste. Reaktorene i Mochovce er de samme som reaktorene i dette verket.

Beinharde krav

Sett fra russisk side er avtalen med Slovakia svært god. Lånet på 150 millioner dollar skal betales tilbake innen tre år. I tillegg binder Slovakia seg til å kjøpe atombrensel fra Russland til alle sine atomkraftverk i all framtid. Slik sikrer Russland både sin egen og Slovakias atomindustri.

Fire henrettet

Samtidig som Thorbjørn Berntsen og Gro Harlem Brundtland dro til Kina, meldte nyhetsbyrået Reuter at Kina hadde henrettet fire personer, som var funnet skyldig i kryptskyting av elefanter. Asiatiske elefanter er nesten utryddet, men er nå fredet i Kina.

Ombruk bedre enn resirk

En ny emballasjerapport fra Stiftelsen Østfoldforskning underbygger at ombruk er mer miljøvennlig enn resirkulering.

Forskerne bak rapporten sammenligner emballasje av glass, plast og aluminium, og setter ombrukssystemer opp mot resirkulering. Her er de viktigste konklusjonene:

Generelt gir ombrukssystemer vesentlig mindre miljøskade enn engangssystemer.

Aluminiumsbokser må opp i en resirkuleringsgrad på 95 prosent, for at miljøbelastningene skal bli like lave som de er ved dagens ombrukssystemer for plast- og glassflasker.

Ombrukssystem for glasskrukker gir lavere miljøbelastning enn engangssystem med resirkulering av glass.

Takk for
støtten!

NO-HA HOLDING A/S
Forusbeen 40, Postboks 322, 4033 FORUS, NORWAY

VARDINGS TRYKKERI A/S
PB 130
1701 SARPSBORG

TRØNDERPROTEIN AS
EN BEDRIFT I NÆRINGSKJEDEN
Tlf 74064320 7690 Mørvik Fax 74064430

Narvik havnefogd

Agnødelegger vann

Bruk av levende fisk som agn bidrar til spredning av fiskearter. Dette slår Direktoratet for naturforvaltning (DN) fast i en ny rapport. Spredning av nye fiskearter skaper ofte helt nye konkurranseforhold, og har gitt negative effekter i mange populære fiskevann.

– For å redusere truslene mot naturlige bestander og bevare naturens mangfold, er det viktig at fritidsfiskerne blir flinkere til å forstå og følge de lover og regler som gjelder, skriver DN i en pressemelding.

Takk for støtten!

Norske Felleskjøp

MELAND KOMMUNE

BRANNUSENET

Sunndal kommune

PORSANGER KOMMUNE

Miljøet tapte i EU-kampen

Verken nei- eller ja-siden vant mange velgere på sine miljøstandpunkter i EU-kampen i fjor. Det viser en ny valgundersøkelse. Europabevegelsen skal rette på egen profil med et nytt miljøforum.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I en undersøkelse ledet av Anders Todal-Jensen ved Universitetet i Trondheim, går det fram at nei-velgerne hadde miljø som fjerde viktigste argument for sitt EU-syn. På ja-siden var interessen for miljø enda mindre. Fem andre saker var viktigere for ja-velgerne enn miljø.

På et åpent spørsmål om hvilken begrunnelse folk ga for sitt EU-standpunkt, svarer 7,2 prosent av nei-velgerne natur- og miljøspørsmål. Selvstyre/demokrati, økonomisk politikk

(inkludert EØS) og kritikk av EU og EU-systemet er de tre viktigstesakene for nei-velgerne.

Bare 5,9 prosent av ja-velgerne tar med natur- og miljøspørsmål i sine svar. De tre viktigste sakene for ja-siden er økonomisk politikk/frie friheter, deltakelse og samarbeid og militær sikkerhet/forsvarssamarbeid.

Forsker Bernt Årdal ved Institutt for samfunnsforskning, sier til N&M Bulletin at resultatet ikke er overraskende.

– Det henger sammen med stillheten i miljødebatten. Inntrykket fra EU-debatten i fjor var jo også at miljø ikke var den sentrale argumentet, sier Årdal. Han påpeker imidlertid at forskerne har funnet flere «store forskjeller» på ja- og neisiden, men vil ikke gå nærmere inn på det. Undersøkelsen skal foreligge som bok på nyåret, hvor spørsmålet drøftes nærmere.

Eget miljøforum
Europabevegelsens svarer på det

lave miljøengasjementet for EU-medlemskap med å invitere til et nytt miljøforum. Organisasjonen har også planer om å arrangere en større miljøkonferanse om europeisk miljøpolitikk våren 1996.

– Miljøforumet skal ikke være noen ja-organisasjon. Det skal samle folk som er interessert i miljøpolitikk. Siden har vi planer om å opprette et eget, internt miljøutvalg, sier Gunnar Bolstad, informasjonssjef i Europabevegelsen, til N&M Bulletin.

- Miljø mer in om fem år

– Dette er vel bare for å ha et miljøalibi? Miljøargumentet sto ikke sterkt på ja-siden sist?

– Nei, men flere av oss i Europabevegelsen har et genuint miljøengasjement. Og miljøinteressen svinger. I fjor var den på bunn, så nå kan den bare gå oppover. Miljøet vil være mye viktigere om fem år enn i dag, sier Bolstad, som også har bakgrunn som redaktør i Naturvernforbundet.

Berge må fram med giften

Nå må kommunalminister Gunnar Berge og miljøvernminister Thorbjørn Berntsen diskutere reglene for offentlighet omkring hvilke produkter som inneholder miljøgifter.

N&M Bulletin
Jon Bjartnes

Naturvernforbundets Sigrun Ringvold noterer en halv seier etter at Stortinget i forrige uke vedtok større åpenhet om innholdet av miljøgifter i produkter.

– Vedtaket er et skritt på veien mot større åpenhet. Det er vi fornøyde med. Nå blir

spørsmålet hvordan departementene følger opp, sier Ringvold.

Bakgrunnen for vedtaket er at Naturvernforbundet har bedt det statlige Produktregisteret om å få vite hvilke produkter som inneholder tre navngitte miljøgifter. Produktregisteret vil imidlertid ikke gi disse opplysningene. Registeret sorterer under kommunalministeren, og Gunnar Berge har begrunnet avslaget med at dette er fortrolige opplysninger som produsentene ikke vil spre til sine konkurrenter.

- Dårlig

– Dette er en dårlig begrunnelse. Vi vil ikke ha ut hele inn-

holdsfortegnelsen til produktene – vi ønsker oss bare svar på hvilke produkter som inneholder den ene eller andre klassifiserte miljøgift, sier Sigrun Ringvold.

Nå flyttes saken fra Stortinget til byråkratiet. Etter stortingsvedtaket varslet Gunnar Berge at Kommunaldepartementet skal gå gjennom reglene sammen med Miljøverndepartementet. Signalet fra Stortinget er altså at det må bli mer åpenhet.

– Det burde ikke være så vanskelig å komme oss i møte. Hvis et stoff er klassifisert som miljøskadelig, så bør det opplyses om stoffet finnes i produktene, sier Ringvold.

Gjennombrudd for genregulering

128 land er blitt enige om at det må lages felles kjøreregler for forskning og handel med genmodifiserte organismer.

N&M Bulletin
Jon Bjartnes

I dag er det ingen internasjonale regler som regulerer hverken forsøk eller handel med genmodifiserte organismer. De fleste OECD-land har nasjonale regler, men de fleste u-land har det ikke. Men nå skal det bli felles kjøreregler.

Vedtaket kom under en kon-

feranse i Djakarta i Indonesia. Anledningen var en såkalt partskonferanse under den internasjonale konvensjonen om biodiversitet, som i sin tid ble vedtatt i Rio.

Mot utflagging

Rådgiver Inger Næss i Miljøverndepartementet deltok i forhandlingene fra norsk side. Hun er meget fornøyd med resultatet og karakteriserer vedtaket som et gjennombrudd.

– Det er et stort behov for en slik protokoll, ikke minst for å hindre utflagging av farlig virksomhet. Ingen land skal kunne eksportere forskning eller produkter uten at mottakerlandet

har kunnet vurdere om dette er noe de ønsker seg. Det betyr for eksempel at risikovurderinger må være fullt tilgjengelige, sier Næss.

Vedtaket kom etter en del motstand, ikke minst fra Tyskland og Frankrike. Målet er at protokollen skal være ferdig i 1998.

Marine verneområder

Genteknologi var ikke det eneste emnet som ble diskutert på konferansen. Den såkalte vitenskapskomiteen jobbet seg fram til et sett prinsipper for vern av marine områder. Vitenskapskomiteen skal neste år

ledes av nordmannen Peter Johan Schei, tidligere direktør ved Direktoratet for Naturforvaltning, som var leder for den norske delegasjonen i Jakarta.

Konferansen understreket også betydningen av at landene lager nasjonale handlingsplaner for biologisk mangfold. Fristen for å rapportere til konvensjonssekretariatet om dette arbeidet er satt til 1997. Norge skulle ligge godt an i løypa; Miljøverndepartementet regner med å ha sin handlingsplan ferdig ved juletid.

Konferansen vedtok dessuten å lokalisere sekretariatet for konvensjonen i Montreal, Canada.

Sagt & skrevet

– Hold gaupa borte

Gaupa er på vei inn i sauefylket Rogaland. Det bekymrer Johannes S. kolnes, leder i Rogaland sau- og geitalslag. – En fast gaupebestand hører ikke hjemme i landets største saueflokk, sier Kolnes til Nationen.

– Det er paradoksalt at de som retter kritikk mot OL i dag, er de samme som er ansvarlige for at OL fikk en «grønn» profil, sier Lars Haltbrekken, leder i Natur og Ungdom, til Arbeiderbladet.

370 mrd. for kjernekraft-kutt

Sverige må betale 370 milliarder for å bli kvitt atomkraften, skriver Dagens Næringsliv. Svenskene har i en folkeavstemning bestemt at kjernekraften skal avvikles innen år 2010.

Lillesand best

Lillesand er kåret til årets naturarv kommune i 1995. Innbyggerne i byen har tatt biologisk mangfold på alvor, både i praktisering av plan- og bygningsloven og arbeidet for å skape gode holdninger, går det fram av juryens begrunnelse, skriver Arbeiderbladet. Det er Norges Naturvernforbund som står bak kåringen.

Miljø-OL en bløff

«Lillehammer og Norge var med på å utvikle videre de mest negative sidene ved OL». Sluttrapporten fra Prosjekt miljøvennlig-OL slår fast at arrangementet var ressursløsende og miljøskadelig.

Frankrike: Non til nei-trøyer

En dansk skoleklasse på studietur i Paris ble nylig anholdt av 20 politibetjenter, fordi noen av elevene hadde T-skjorter med politisk budskap.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Kanskje snevres ytringsfriheten inn i Frankrike som en følge av atomprøvesprengningene. Trykkefriheten gjelder i hvert fall ikke lenger for T-skjorter. Forleden ble en dansk skoleklasse anholdt av ikke mindre enn tyve politimenn på

stasjonen Gare du Nord i Paris. Grunnen var at seks-syv av elevene bar T-skjorter med teksten «Chirac», «no» og et anti-atomvåpenmerke.

Elevene fikk ordre om å ta av seg T-skjortene fordi de var «en fornærmelse mot den franske president». Etter at T-skjortene var tatt av ble elevene fotfulgt fra stasjonen til hotellet.

– Folk bør åpenbart passe seg. Hvis de reagerer såpass over noen t-skjorter – hva kunne ikke skjedd dersom vi hadde gjort noe mer?, undrer en av elevene, Lars Bunch, i et intervju med avisen Berlingske Tidende.

El-biler hjelper ikke?

Californias plan om å kreve at en del av bilparken skal være elektrisk drevet, kommer nå under kritikk. Republikaneren James E. Rogan mener tiltaket ikke vil hjelpe på luftforurensningen i området. Rogan viser til tall fra statens Air resource

board (Carb), som indikerer at utslippsreduksjonene vil bli minimale – ifølge Rogan under en prosent av det som er nødvendig om lufta skal bli ren nok til å tilfredsstille amerikansk lov. (Business Wire.)

Brent Spar dumpes?

Offisielle kilder i Shell UK holder fortsatt døren åpen for å dumpe oljeinstallasjonen Brent Spar, skriver Scotsman. Det er stikk i strid med det Cor Herkstroter, president for den nederlandske Shell-avdelingen nylig sa til Reuter.

50 ÅR

1946 • 1996

Verden sultet - dermed pasta!

Hungersnød og feilernæring skyldes ikke at verden mangler mat, men at ressursene ikke nyttes godt nok.

FN mener spaghetti kan knytte kloden sammen og løse sultproblemene.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

– Spaghetti, makaroni, nudler og andre pasta-produkter kan være med og løse sultproblemene i verden. Pasta har lang lagringstid, og kan lett tilpasses til de fleste matkulturer. Dette sa Francesco Stripoli i FNs næringsmiddelorganisasjon (WFP) på den inter-

nasjonale pastakonferansen i Roma i forrige uke, skriver avisen Dagens Nyheter.

Ifølge John Lupien i FNs næringsmiddeldivisjon, lider 800 millioner mennesker av kronisk feilernæring i dag. Om 15 år vil 70 prosent av jordas befolkning bo i byer, og det vil være stadig større behov for matvarer som holder lenge, og som i tillegg er lette å tilberede.

I Afrika utgjør maniok-rotten ofte basisføden for folk. Problemet er lagringen, som medfører et svinn på 30-40 prosent. Ved å lage pasta av maniok-mel forsvinner dette svinnet, ifølge Lupien.

Potensial

Fra Asia er det gode eksempler på at pasta kan tilpasses lokale matvaner, og hjelpe land som har mange munnar å mette. Spaghetti og makaroni, laget av europeisk hvete, har etablert

seg på det kinesiske markedet, forteller kornprofessor Ding Xiaolin. I Japan lages pasta av forhvetet. Andre steder i Asia produseres det nudler av sjamel eller ris.

Mens underernæring er den tredje verdens problem, er det motsatte tilfelle i vår del av verden. Den franske ernæringsseksperten Francois Peronnet fremholdt pastaen store potensial når det gjelder å gi vestens innbyggere en mer balansert og sunn diett.

– Det er en myte at man blir overvektig av pasta. Når man tar bort fett og erstatter det med pasta, er vektreduksjon resultatet i de fleste tilfellene, sa han blant annet.

På konferansen kom det fram at pasta kan produseres mer miljøvennlig. Nye teknikker gjør det mulig å lagre kornet i kald luft, i stedet for å sprøyte det med insektgift.

«Norge skal være stolt av sin effektive og miljøvennlige energiforsyning»

EnFOs visjon

**Energiforsyningens
Fellesorganisasjon
EnFO**

Granfos Næringspark
Vollsveien 13 I (Fossbygget)
Postboks 274
1324 LYSAKER
Telefon 67 11 91 00
Telefaks 67 11 91 10

Våre 250 medlemsbedrifter sørger for 99 % av all strøm som brukes i Norge

Vannkraft er verdens viktigste fornybare energiressurs. Produksjonen av elektrisitet i et vannkraftverk forurenser ikke omgivelsene. Norge er det eneste landet i verden som dekker hele sitt forbruk av elektrisitet med vannkraft. I resten av verden dekker vannkraften bare 6 prosent av forbruket.

BIOPOSE

DEN RIKTIGE POSEN FOR KOMPOSTERING

Bioposen er 100% nedbrytbar.

Bioposen består hovedsaklig av stivelse fra korn- samt olje fra vegetabiliske frø.

Bioposen løser seg ikke opp selv om fuktigavfall ligger i flere dager.

Bioposen forsvinner i varmekompostering etter ca. 40 dager.

Bioposen omdannes av levende microorganismer til vann og karbondioksid.

Bioposen kan spises av insekter og høyerestående dyr, uten negative konsekvenser.

Bioposen vil inngå som en naturlig del når matavfall går til dyrefor.

Bioposen er myk, slik at lokket slutter seg tett til beholderen (minimale luktproblemer i kjøkkenbenken)

**POLAR
GRUPPEN**

Adr: P.b 355 8250 ROGNAN
Tlf: 75 69 18 10-Fax: 75 69 12 03

Bioposen er utviklet og produsert av Polargruppen AS ROGNAN

Deskaltemme bjørnen

Før neste beitesesong skal en ny, interdepartemental arbeidsgruppe være ferdige med en gjennomgang av tiltak som kan forebygge rovdyrskader. Gruppen er sammensatt av folk fra Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmannsembetene i Hedmark og Nord-Trøndelag.

I tillegg til eventuelle forebyggende nyvinninger som kan settes ut i livet med en gang, vil gruppens arbeid være ett av flere innspill til en større redegjørelse om forholdet mellom rovdyr og beitedyr. Thorbjørn Berntsen har lovet Stortinget en slik redegjørelse i løpet av 1996. Det er foreløpig ikke avklart om denne redegjørelsen får form av en stortingsmelding, begrunnede budsjettforslag eller noe annet.

Sover på sitt grønne øre

Utenrikspolitikk, økonomi, kultur. Partiet De Grønne prøver å være synlig overalt samtidig. Hvor blir det av miljøvernet, spør Die Zeit.

N&M Bulletin
Ruth Schukalla

Avisa mener partiet holder på å glemme naturen. I stedet gjør det sine hoser grønne for å være med i regjeringen.

Partiet er redd for en grunnleggende diskusjon om økonomisk vekst og forbrukersamfunnet, innrømmer De Grønnes pressetalskvinne Krista Sager. Det er lenge siden parti-programmet kunne gi en pekepinn om hvilke prinsipper som ikke blir ofret for å spise kirsebær med de store gutta.

I mange år har De Grønne stått for en «økologisk kursendring» i Tyskland, men uten gode talsmenn og -kvinner ble det aldri noe kjøtt på beinet. De Grønne er for opptatt av å drive

realpolitikk og å finne teknokratiske løsninger, mener Die Zeit.

Suksess

Men partiet har unektelig hatt suksess med småskrittspolitikken sin. Den har skaffet De Grønne mange seire og ført partiet nærmere makten: rødgrønt regjeringssamarbeid i Hessen, grønn-sosialdemokratisk allianse i Nordrhein-Westfalen.

Den mest kjente realpolitikeren Joschka Fischer hadde oppskriften på hvordan pragmatisme kunne tvinge fram suksess: å holde kjefte om miljøvern og snakke om andre ting i stedet. Sikkerhet, for eksempel. Og det virket. Atomarbeid i Hanau ble innstilt, Alkemfabrikken nedlagt og i atomreaktoren Biblis må sikkerhetssystemene overprøves på nytt. Valgløftet om å gjøre miljøvern til tema nummer én på den politiske dagsorden blir nok ikke innfridd gjennom slike

taktiske manøvre.

Klassisk drukner

Ifølge Gerd Billen i miljøvernorganisasjonen Naturschutzbund Deutschland, er det klassiske naturvernet en av tingene som har druknet i virvaret. Han kritiserer at partiet som eneste fraksjon i Forbundsagen ikke har lagt fram utkast til ny naturvernlov. Også generalsekretæren i Bund, Onno Poppinga, klager:

De Grønne har ikke innfridd våre forventninger. De mangler tenkere.

Det er ikke så lett å være parti og naturens advokat samtidig. For femten år siden, da De Grønne begynte å blande seg inn i politikken, hadde partiet en samlet visjon om å passe på Moder jord. Siden har det blitt en slåsskamp om den rette ideologien: fundamentalister mot realister. Selv om partiet nå er tenåring, har den ikke blitt kvitt barnesykdommene.

Stangeland og Oddekalv mot Ulven-vern

Leder i Samferdselseskomiteen, Magnus Stangeland, går sammen med Kurt Oddekalv i Miljøvernforbundet mot å bevare det verneverdige Ulven-vannet i Hordaland. Stangeland får nå sterk kritikk.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Til tross for innsigelser fra Fylkesmannens miljøvern-avdeling, Direktoratet for naturforvaltning, Naturvernforbundet, Den norske turistforening og flere andre natur- og miljøorganisasjoner, har Stortinget bevilget ti millioner kroner til oppstart av vegprosjektet over Ulvenvatnet, Hordalands mest artsrike våtmark.

En alvorlig svekkelse av Senterpartiets miljøprofil. Slik karakteriserer Naturvernforbundet i Hordaland Stange-

lands uttalelser om at miljøkriteriene Kurt Oddekalv synes det var helt greit med vegplanene.

I referatet fra Stortinget sier Stangeland videre at «det kan jo henda at Oddekalv kanskje ikke er enige med alle i miljøvernssammenheng, så det får no liggja. Men vi i Senterpartiet meiner at det er forsvarleg å ta den bygginga slik den er lagt fram no».

Naturvernforbundet i Hordaland mener uttalelsene er en alvorlig svekkelse av Senterpartiets miljøprofil. Organisasjonen synes det er verdt å merke seg hvem Senterpartiet bruker som miljørådgiver, selv om alle andre miljøorganisasjoner er samstemte. Naturvernforbundet i Hordaland sier Miljøvernforbundets standpunkt for veg i området skyldes at Oddekalvs sponsorer har fordeler av dette. Det lyktes ikke N&M Bulletin å få kommentar fra Oddekalv før trykkestart.

– Fritt el-marked kan være miljøvennlig

Danske forskere mener nå at et fritt elektrisitetmarked kan være til gagn for miljøet. Miljøbevegelsen har så langt vært meget kritisk til å slippe markedskreftene fri.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Arbejderbevægelsens erhvervsråd (AE) og Amternes og kommunernes forskningsinstitut (AKF) i Danmark mener det er alt for pessimistisk å si at et fritt kraftmarked skader miljøet, skriver den danske avisen Information.

I Danmark er det et spesielt aktuelt spørsmål, fordi mange frykter en liberalisering vil styrke de store selskapene, og fremme kullkraften, mens den alternative energien vil tape, fordi kostnadene stadig er for høye i forhold til tradisjonell, fossil

energi.

Også i Norge har miljøbevegelsen vært meget kritisk til å slippe løs markedskreftene, ikke minst fordi et fritt el-marked kan føre til økt eksport av kraft fra Norge, og dermed økt press for å bygge ut flere vassdrag.

Anders Larsen, soussjef ved AKF, peker i en ny rapport på at norsk vannkraft vil stå meget sterkt i et nordisk, fritt energimarked. Spesielt vil vannkraftens fordel i forhold til utslipp av klimagasser være viktig. I et fritt marked kan faktisk vannkraften utkonkurrere danske kullkraft, mener Larsen.

En måte å gjøre liberaliseringen av markedet miljøvennlig på, er ifølge Frank Clemmens ved AE å kreve inn avgift på strømmen som går gjennom høyspentledningene. Avgiften betales så tilbake til de mest miljøvennlige el-producentene.

Støy - en utfordring
til problemløsning.
God akustisk og støyteknisk
planlegging reduserer
støyproblemene.

Søk kunnskap der den finnes!

Interconsult AS er et fusjonert selskap av
Østlandskonsult AS og Taugbøl & Øverland a.s.

RÅDGIVENDE INGENIØRER

Årendal - Bergen - Bodø - Fredrikstad - Hamar - Haugesund - Oslo
Ringerike - Stavanger - Trondheim - Tønsberg - Ålesund

PVC og miljø

Å skrive boken 'PVC og miljø' i 1992 tjente to hensikter for Norsk Hydro. For det første var det med på å forme en viktig del av forståelsesprosessen og dermed forbedre alle sider av vår egen virksomhet sett i et miljøperspektiv. For det andre var det en kilde til informasjon for ikke-spesialister om PVC-prosesser og deres innvirkning på miljøet. Norsk Hydro presenterer nå en oppfølger, kalt 'PVC og miljø 1995' som er tilgjengelig ved henvendelse til:

Norsk Hydro a.s., Petrokjemidivisjonen, N-0240 Oslo.
Tel: 22 43 21 00 eller fax: 22 43 24 44.

Kjærlighet

NISSAN MICRA

ved første
blink!

DET FINNES MANGE GRUNNER
TIL Å FORELSKE SEG I MICRA:

- Sikker: Kollisjonspute • Stålbjelker i dørene • Avstivet karosseri • Hodestøtter foran og bak • Lyktepusserer/-viskere • Høytmontert bremselys
- Praktisk: Liten utenpå - stor inni • Lett å lukeparkere • Varmest i test*
- Økonomisk: Bensingjerrig • Rimeligst å eie i sin klasse** • Høy annenhåndsverdi • 3 års garanti (100.000 km)

* Ifølge bladet Motors test av 36 bilers varme- og defrosteranlegg.
** Ifølge Bilnytt Moberg AS. Særlig av disse undersøkelsene får du hos oss.

Nå med
kollisjons-
pute!

Fra kr
131.800*

*Vei, pris Drammen pr. 10. mars 1995

Alum, felger og styling er ekstrautstyr.

Forhandler:

Gartnerhallen ønsker grønnere grønnsaker

I 1994 solgte omsatte Gartnerhallen økologiske varer for noen få tusen kroner. Nå etterlyser bedriften bønder som kan levere slike produkter. Målet er million-omsetning i 1996.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Økologiske produkter er i vinden. I øyeblikket er etterspørselen større enn tilbudet for endel landbruksprodukter.

– Det er en nisje i markedet som vi ønsker å fylle med norske varer, sier organisasjonssjef Bjørn-Ole Juul-Hansen i Gartnerhallen til Bondebladet.

Juul-Hansen sammenligner økologiske varer med purre: en liten vare, likefullt en vare det er en selvfølge at Gartnerhallen kan levere. Bedriftens tanke er at øko-produktene vil utgjøre mellom en og to prosent av total omsetning. Først og fremst er det de såkalte grove grønnsakene som står på programmet, det vil si potet, løk, kålrot og gulrot. Målet for 1996 er å få 300 til 350 tonn levert gjennom Gartnerhallen.

Meld fra

Organisasjonssjefen ønsker at bønder som er interessert i å levere økologiske grønnsaker, gir melding om det gjennom bøndenes produksjonsplanleggingsskjemaer for neste år.

Skal produktene ha en sjanse i markedet, bør bøndene være

forsiktige med å plusse på ekstra kostnader. Ifølge Bondebladet har varer på Østlandet vært vanskelige å selge fordi de har vært for dyre. Tall fra Sogn og Fjordane, hvor Gart-

nerhallen har vært kommisjonær for økologiske produkter i et prøveprosjekt, viser at varene har gått unna, til tross for en merpris på 30 til 40 prosent.

Øko-melk blir "bare" Jarlsberg-ost

Melkeprodusent Magnor Moi på Jæren ble syk av sprøytemidler, og la om til økologisk drift i 1989. Melk kundene vil ha, men som meieriet ikke kan ta imot.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Det er en økende etterspørsel etter økologisk melk. Magnor Moi, på Søyeland på Jæren, produserer 72 000 liter med slik melk årlig. Fordi Rogalandsmeieriet ikke har mottakssystem for økologisk melk, går hele produksjonen rett i «den store tanken» på meieriet. Der blir den til Jarlsberg-ost sammen med den vanlige melken fra området, skriver Bondebladet.

Magnor Moi begynte ikke med økologisk drift av idealistiske grunner. Han ble syk av sprøytemidler. Etterhvert har han blitt mer og mer overbevist om at dette er veien å gå. Det er svært få økologiske melkeprodusenter i Rogalandsmeieriets område, og Moi mener det er på tide at det blir etablert en ordning slik at landets største melkeregeion også kan levere økologisk melk. Han tror Rogalandsmeieriet er redd for at det i fremtiden skal bli snakk om en slags A- og B-melk. Organisasjonssjef Svein Risa i Rogalandsmeieriet mener bedriften vil komme på banen etterhvert.

– Dersom markedet ønsker økologisk melk er jeg ikke i tvil om at meieriet skal greie sin del av oppgaven sier han.

Miljø på nettet

I denne spalten presenterer vi steder på Internett som handler om miljø.

Earth Times

Avis som følger utvikling innen miljø, befolkning, økonomi og menneskerettigheter. Adresse: <<http://www.igc.apc.org/earthtimes/>>. (Fra NetGuide.)

NOA

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har i lengre tid befunnet seg på nettet. Slå opp på <<http://omni.uio.no/noa/>>.

Miljø i Danmark

Svend Auken er en driftig mann, og hans departement, Miljø- og energiministeriet i Danmark, er ute på Internett med en del informasjon. Adressen er <<http://www.mem.dk/>>. God fornøyelse!

Europa fører debatten

DEBATT
Gunnar Bolstad,
Europabevegelsen

«Fortsatt økonomisk vekst i sin nåværende form vil ikke føre til økt velstand, men snarere til uttømming av de ressursene som gjør det mulig for mennesket å overleve.» Dette er essensen i en resolusjon fra Europa-parlamentet, som nå har innledet en bred debatt om hvordan vi bør rigge et bærekraftig, økonomisk system.

Dermed slutter parlamentet seg til den kritikken som norsk og internasjonal miljøbevegelse i årevis har framført mot den tradisjonelle formen for økonomisk vekst. En økonomisk politikk som uvegerlig gir flere veier, flere biler og større utslipp av CO₂ er jo som kjent ikke bærekraftig, enten den føres i Norge, Sveits eller Frankrike. Og realiteten er jo at Norge ikke har noen bedre miljøpolitikk enn andre land. Det siste årets omdrei-

ninger på oljekranen viser tvert i mot at Norge sakker helt akterut i forhold til andre land.

Oppslutningen om det ene partiet som forsøkte å sette miljø på dagsorden under kommunevalget, SV, ble halvert. Det ser derfor ut som om det kan ta en god stund før folk flest er villige til å stemme på et parti som går inn for at nordmenn skal være fyrlykter for resten av Europa. Et stort flertall av det norske folk har simpelthen ikke lyst til å gå foran med et godt eksempel.

Og nettopp her ligger jo miljøbevegelsens største utfordring: hvordan få folk til å kreve mindre enn naboen? Miljøbevegelsen har i årevis undervurdert denne problemstillingen, og i stedet støttet seg på uforpliktende meningsmålinger som sier at folk er villige til å gå ned i forbruk. Erfaringen viser imidlertid at denne velviljen opphører strakt miljøkravene kommer i konflikt med egne særinteresser, enten det

er subsidier til skogsbilveier eller lønnskav. Det er åpenbart at vi ikke ville hatt mange nasjonalparker å skilte med, dersom slike vernevedtak skulle delegeres til kommunene alene. Det kan også synes som om kommunene langs sørlandskysten ikke er modne til å ivareta de nasjonale forpliktelsene i Nordsjø-avtalen. De fleste miljøvernere er enige om at ulike beslutninger bør legges til de ulike politiske nivåer som er best egnet.

I Europa foregår det nå en miljødebatt som tar utgangspunktet i verden slik den er. Det er få fyrlykter å se der nede, for mange norske miljøvernere vil ikke være med og diskutere den politiske situasjonen før verden har endret seg. Derfor setter vi oss utenfor den viktige diskusjonen om hva som bør gjøres med EU-systemet for at det skal bli det verktøyet vi trenger for å løse problemene: bør man legge flere saksområder inn i den eksisterende mil-

jøgarantien i Maastricht-traktaten? Skan man satse motsatt på å konkretisere den eksisterende garantiparagrafen for å gjøre den mer forpliktende? En egen paragraf for borgernes miljørettigheter er en tredje vei å gå. Og ikke minst diskuteres det om man bør bruke kniven på EUs formålsparagraf om en bærekraftig og ikke-inflatorisk vekst.

Jo, det er en interessant debatt. For norsk miljøbevegelse er det imidlertid ille at rammen for europeisk miljøpolitikk skal utformes uten at vi deltar.

Nei til 2010-stans

Svenskene akter ikke å stenge kjernekraften innen 2010, skriver Reuter. Det er den svenske energiministeren som mener det ikke er mulig. Jørgen Andersson mener det å stenge kjernekraften vil føre til økte elpriser for forbrukeren, noe som Andersson ikke vil godta.

**Norske
Sivilingeniørers
Forening**

Kursdagene på NTH 1996

- Bytrafikk – utfordringer på kort sikt
3.–5. januar
- 10 år med plan- og bygningsloven
8.–9. januar
- Veg og trafikkmiljø
8.–10. januar

Nærmere opplysninger:

NIF, postboks 2312 Solli, 0201 Oslo

Tlf 22 94 75 60/61

Faks 22 94 75 02/44

**Troms
Fylkeskommune**
Vi støtter naturvernsaken

The only
thing foam kills,
- is the fire.

The HotFoam Fire Fighting System
protects you and the environment from the harmful
consequences of extinguishing fires.

UNITOR

Unitor AS, PO Box 300 Skøyen, N-0212 Oslo, Norway
Tel: + 47 22 13 14 15 – Fax: + 47 22 13 45 00

Ny fornybar energi og statsbudsjettet

Harald Røstvik
Sivilarkitekt MNAL

Det tales fortsatt om miljø i Norge, til tross for at oljepumpene går som aldri før og til tross for at det vurderes å fortsette med kulldrift på Svalbard.

Det konstateres at Norge importerer kullkraft fra Danmark og atomkraft fra Sverige. Hele 55 prosent av energiforbruket i Norge er basert på fossil energi. Der er altså store muligheter for å redusere CO₂-utslippene ved å erstatte fossil energi med ren, ny fornybar energi (NFE), i første rekke ved å erstatte oljefyring.

Potensialet er stort, både innen sol-, vind- og bioenergi – også i Norge. Solvarme bare i bygg er av NFR estimert til opptil 25 TWh i 2030. Det offentlige bygger og forvalter enorme bygningsmasser. Hvorfor satses det da ikke på NFE i offentlige bygg? Dagens marked for fornybar energi utgjør i EU-landene samlet 16 milliarder kroner i året, og det øker raskt.

Det vil skapes tre til fem ganger flere arbeidsplasser per energienhet innen ny, fornybar energi enn innen fossil energi. Men i Norge reduseres stasingen på ny, fornybar energi, i motsetning til land vi vanligvis sammenlikner oss med. Fra et relativt lavt nivå i 1992, er satsingen over statsbudsjettet redusert fra 48 millioner til bare 17 millioner i 1995.

Signalene er altså rimelig klare: dette skal vi ikke holde på med i Norge! Vi skal heller ikke ta vår del av det internasjonale ansvaret for å utvikle ren energi. Brundtland-kommisjonens anbefalinger og Rio-konferansens vedtak gjelder ikke for Norge. Vi er en fossilt tenkende oljenasjon.

Siden strøm- og oljepris samtidig er lav i Norge, er det vanskelig å utvikle systemer basert på ny, fornybar energi, som kan konkurrere med fossil energi og rimelig strøm. Samtidig

vet vi at ren, fornybar energi sparer samfunnet for store kostnader ved reduserte helseskader. Dessverre reflekteres ikke dette i satsingen. Resultatet er at manglende politisk vilje har drept interessen for ren, ny fornybar energi i Norge.

Resultatet vil på sikt bli at Norge i framtiden må impor-

tere kompetanse og teknologi for å gjøre bruk av ny, fornybar energi. Vi er allerede i ferd med å bryte en århundrelang tradisjon som storprodusent og eksportør av kompetanse, teknologi og energi (vannkraft og olje).

(Innlegget er forkortet. Red.)

Blekkulfs niende arm

Tidligere leder i Natur og Ungdom, Marianne Gjerv, er valgt som styreleder i Blekkulf, på organisasjonens landsmøte.

Barneorganisasjonen Blekkulfs miljødetektiver har avholdt sitt første demokratiske landsmøte etter at organisasjonen ble utskilt som selvstendig enhet fra Naturvernforbundet. Marianne Gjerv er valgt som ny leder. Gjerv er bl.a. tidligere sentral-

styremedlem i Naturvernforbundet.

Daglig leder i Blekkulfs sekretariat, Sissel Bugge, mener siste helgs landsmøte er et langt steg framover for Blekkulf.

– Dette er siste ledd i en løsrivelsesprosess. Blekkulfs Miljødetektiver er nå en demokratiske organisasjon på linje med Naturvernforbundet, sier hun til N&M Bulletin.

Blekkulfs Miljødetektiver har i dag 25 lokallag fordelt på 12 fylker.

FLORADIX FORMULA - BEST NÅR DET GJELDER

Floradix Formula med jern B og C vitaminer for daglig bruk. Slapphet og tretthet er ofte forårsaket av for lite jern.

Natur-Import A/S
Storgt. 2-4-6, 0155 Oslo
Tlf. 22 42 74 59

Flere arter forsvinner

Verdens synkende biologiske mangfold blir bekreftet i en ny FN-rapport.

Ole P. Pedersen
N&M Bulletin

Rapporten Global diversity assessment er utarbeidet på oppdrag fra FNs miljøprogram, Unep, og følger opp resultatene fra flere andre forskere, som tidligere har hevdet det samme: menneskelig aktivitet kommer til å utrydde flere tusen arter.

Rapporten, som ble lagt fram under de internasjonale forhandlingene om biologisk mangfold i Djakarta. Den anslår at det er omtrent 13 – 14 millioner forskjellige arter på jorden, men at bare 13 prosent av disse er vitenskapelig beskrevet, forteller Information.

– For første gang noensinne snakker mer enn tusen kjente vitenskapsmenn med én stemme, i håp om at politikerne

griper effektivt inn, sier lederen av prosjektet, R. T. Watson til Reuter. Watson er leder for Kontor for vitenskap og teknologi i Det hvite hus i Washington.

Rapporten viser at blomster og virveldyr forsvinner mellom 50 og 100 ganger hurtigere enn det som regnes som naturlig. Av de registrerte artene er minst 5400 dyr og 4000 planter truet av utryddelse.

Tropisk regnskog

Fram mot 2020 kan arter i tropisk regnskog dø ut mellom

1000 og 10 000 ganger hurtigere enn det som er naturlig. Og selv om en del arter vil overleve, vil mange lokale forekomster forsvinne, og genetiske særtrekk vil forsvinne.

Rapporten er den første vitenskapelige vurdering av klodens biodiversitet.

Miljøkalender

30. november – 1. desember: NGO-seminar om renere industriproduksjon, Wien.

4. desember: Avslutning av Naturvernåret, Tromsø. Arrangør: Miljøverndepartementet, tlf. 2234 5714.

4. desember: Seminar om handelsdiskriminering og miljøvern, arrangert av Senter for utvikling og miljø, 2285 8900.

5. – 6. desember: Nasjonal konferanse om transport og biologisk mangfold,

Sundvolden. Arrangør: Samferdselsdepartementet, m.fl. Mer info: 2207 3468.

7. desember: Seminar om miljøorganisasjonenes rolle, Oslo. Arrangør: Alternativ framtid, 2218 1170 eller info@af.nfr.no.

11. – 15. desember: FNs klimapanel møtes i Roma, for å godkjenne panelets andre rapport om globale klimaendringer.

12. – 13. desember: Nasjonal konferanse om bærekraftig utvikling, Oslo. Arrangert av Norges forskningsråd. Mer info: 2203 7343.

2. – 3. februar: Miljøheimvernets rådskonferanse.

11. – 14. februar: Konferanse om idrett, miljø og utvikling, Lillehammer. Mer info: Inge Aarhus, 6128 9922.

14. mars: Statistisk sentralbyrå legger fram sin årlige rapport Naturressurser og miljø.

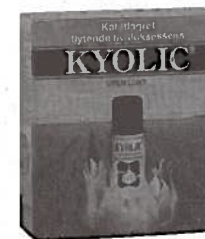
25. – 28. april: Kretsløpmessen i Hålsleholm, Sverige. Mer info: Kretsløpmessen, +46 – 60 – 123 845.

PLM MOSS
GLASS DIVISION

TUDOR SØNNAK AS
Tudor Battery Group

HVITLØK er sunt - året rundt

Når du tar KYOLIC regelmessig øker blodkretsløpet. Problemer, som oppstår på grunn av moderne levevis, belastes vitenskapelig ved den forbedrede blodgjennomstrømmingen.

KYOLIC er et høydosert, luktfritt hvitløkspreparat, hvor virkningen er vitenskapelig dokumentert. Råstoffet til KYOLIC er biologisk dyrket. Det brukes absolutt ingen tilsetninger ved fremstilling av KYOLIC.

Distributør: Naturkost S. Rui A/S, Postboks 3083, 1501 Moss
Telefon (09) 25 87 00.

Miljøgatebyggeren

Vi planlegger, prosjekterer og bygger miljøanlegg i tilknytning til gater, veier og plasser.

Utbyggingsavdelingen, Herslebs gate 19, 0561 Oslo, tlf. 22 66 20 92

Returadresse:

Natur & Miljø Bulletin
Boks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo

Første skritt...

er å sette tall på støyproblemet!

...deretter kan du konsentrere deg om å treffe tiltak som virker.

Den hendige lydnivåmåleren 116 fra Norsonic gir deg alt det underlagsmaterialet du behøver for å vurdere om det foreligger et et helseproblem – uten å drukne deg i overflødig informasjon og uten at den er vanskelig å bruke.

Resultatet av dine målinger kan skrives ut direkte eller overføres til din PC for å brukes i rapporter og oversikter.

Ta første skritt idag, kontakt oss på tlf. 3285 2080!

Utviklet og
produsert i Norge

Norsonic

Postboks 24, 3408 Tranby, tlf: 3285 2080, fax: 3285 2208

Natur & miljø

Bulletin

vi tren- ger DEG!

Natur&Miljø Bulletin inviterer her-
ved sine lesere til
å delta i lesergrup-
per, som får an-
ledning til å gi
kommentarer,
komme med for-
slag til forbedrin-
ger og ideer og
diskutere miljø-
journalistikk i et
uformelt forum!

Vi skal opprette leserpa-
nel for å lage en bedre
nyhetsavis. Derfor søker
vi deg, du som er interes-
sert i det vi driver med, og
som har meninger om
hvordan ting kan gjøres
bedre.

Send oss en faks, e-post
eller brev innen 15. de-
sember, om du er interes-
sert i å være med. Oppdra-
get er ikke tidkrevende, vi
legger opp til to møter i
løpet av første halvår 1995.

Hvis du ikke ønsker å
møte i panelet, men har
lyst til å gi mer detaljert
tilbakemelding til redak-
sjonen enn i dag, kan du
også kontakte oss. Da vil
du få tilsendt eget, detal-
jert spørreskjema med jev-
ne mellomrom.